

Tudomány, tudományellenesség, áltudomány

/esszékérdések/

[áltörténetírás]

1. Mi lehet annak az oka, hogy sok ember valószínűleg fogadja el *A da Vinci-kód* által elbeszélte történelmet? Milyen kritikát jelent ez az oktatással szemben?
2. Miért tűnik olyan hitelesnek Heribert Illig *Kitalált középkora*, min alapul a sikere? Milyen érveket lehet felhozni vele szemben?
3. Hasonlítsd össze Heribert Illig (a *Kitalált középkor* elméletének megalkotója) és a kreacionizmus stratégiáját az „ortodox” tudománnyal szemben! Milyen párhuzamok és milyen különbségek azonosíthatók? Melyik milyen szempontból nevezhető „áltudománynak”?

[kreacionizmus és intelligens tervezés]

1. Miért nem tekinthető az intelligens tervezés tudománynak? A válasz során hasonlítsd össze helyzetét egy másik, órán vizsgált és vitatott területtel!
2. Fejts ki az intelligens tervezés hívei által az evolúcióelmélet ellen felhozott érvek közül hármat! Milyen válaszokat lehet adni ezekre?
3. Mutasd be a 2005-ös amerikai kreacionizmus-per (Dover v. Kitzmiller) háttérét és döntését, és értékeld a döntés érveit!

[keleti orvoslás]

1. A testről alkotott általános kép hogyan befolyásolja az adott kultúra orvostudományát? Mondj legalább két olyan testkép-elemet, ami a nyugati és a keleti medicina közötti különbségek mögött áll!
2. Fejtsd ki, milyen módokon jelenik meg az akupunktúra a nyugati orvosi gyakorlatban a 20. században, és milyen legitimációs harcok folynak körülötte!
3. Milyen nehézségekbe ütközik, amikor a biomedicina vizsgálat alá próbálja vetni az akupunktúrát? Milyen tanulságai vannak a Cho és kutatótársai által vizsgált esetnek?
4. Az órán tanultak alapján az akupunktúra tudomány vagy áltudomány (vagy esetleg egyik sem)? Az állásponthoz indokold!

[határmunkálatok]

1. Mi indokolja a demarkáció klasszikus felfogásáról a határmunkálatok fogalmára való áttérést? Emelj ki néhány fontos különbséget!
2. Mik azok a határmunkálatok? Értelmezd a fogalmat, és illusztráld egy szabadon választott példa segítségével!
3. Milyen érvekkel különböztette meg John Tyndall a tudományt a vallás és a technika területeitől? Mire mutat rá ez a példa?

4. Ismertesd a frenológia tudományból való kiszorulásának történetét!
5. Foglald össze röviden, hogy kik között és milyen céllal zajlott/zajlik az ún. tudományháború!

[nyilvánosság]

1. Mi a tudás három forrásának a szerepe a tudományos megismerésben? Mennyiben különböznek ezek a hétköznapokban betöltött szerepüktől?
2. Mi a szerepe a közlés általi tudásnak a tudományban és mennyire megbízható?
3. Milyen (az órán tanult) általános feltételek fennállása esetén hajlunk egy hallott információ elfogadására? Mondj példákat olyan helyzetekre, amikor ezek a feltételek külön-külön teljesülnek, illetve nem teljesülnek!
4. Hozz fel két-két érvet arra, hogy a laikus miért, illetve miért ne bízjon meg a tudományban!
5. Jellemezd a tudomány belső kommunikációs rendszerét? Miért lehet érdekes ennek az ismerete?
6. Vesd össze a tudomány és a laikusok viszonyának különböző modelljeit!
7. Jellegében miben különbözik az a tudomány, amit az iskolában tanulunk attól, amivel állampolgároként a mindennapi életben találkozunk?
8. Mik a tudományos ismeretterjesztés kapcsán felmerülő fő problémák, kihívások, kérdések?

[átfogó kérdések]

1. A posztakadémikus tudomány sok ponton eltávolodni látszik a mertoni normáktól. Ezek közül melyiket tartod a leginkább aggasztó folyamatnak? Miért?
2. Szerinted hogyan, milyen eszközökkel lehetne elmélyíteni és szélesebb körben ismertté tenni a tudományról alkotott szociális tudást (figyelembe véve, hogy a tudományt és az oktatást irányító döntéshozók tipikusan nem tartják ezt kiemelt fontosságúnak)?
3. Ha mindkét esetben egyetlen intézkedési lehetőség lenne, mit változtatnál a tudomány *a)* belső viszonyaiban *b)* „külső kapcsolataiban”? Válaszodat indokold!